

Den globaliserede skole 2.0 – stedets skole

Igennem flere år har der fra forskellige side været fokuseret meget på, hvordan den danske folkeskole kom på omdrejningshøjde med en mere og mere globaliseret verden. Der har været offentliggjort forskellige målinger af fagligheden blandt danske skolebørn og der har været gjort nyttige og tankevækkende sammenligninger af fagligheden blandt skolebørn i udvalgte lande. Virkningen heraf har ganske givet skærpet opmærksomheden omkring danske skoleelevers kundskabsniveau og har muligvis også hævet niveauet og rustet den enkelte elev til at klare sig bedre i det globaliserede samfund. Alt i alt en udvikling som er værd at holde fast i og hele tiden forbedre.

Der er imidlertid andre dele af det at forberede skoleelever til det globale samfund, som trænger sig på. Hvis vi kun tænker på hvor mange og hvor svære regnestykker danske skoleelever kan håndtere i forhold til børn på samme alder i andre sammenlignelige lande ja, så overser vi måske noget af det, der kan blive vores stærkeste konkurrenceparameter nemlig; vores særkende. Alt det der gør os til noget særligt. Ikke nødvendigvis bedre, men til noget særligt.

Globaliseringen er af den amerikanske Teresa Heintz professor, Timothy Beatley, blevet beskrevet som en nivellerende kraft i det moderne samfund. I sin bog "Native to Nowhere" beskriver Beatley globaliseringen som en nødvendig kilde til vækst og fredelig sameksistens, men også som en kraft, der ensarter store dele af vores hverdagsliv og forbrugsmønstre. Den massive og hurtige udveksling af kultur og varer udjævner lokale og regionale forskelle til fordel for ensartet og genkendelig livsstil, kultur og forbrug. Vi handler i de samme butikker, spiser den samme mad, lytter til samme musik osv. Denne ensartethed danner, på den ene side, grundlag for, at vi kan bevæge os relativt gnidningsfrit rundt i verden og på den anden side, er den også en trussel mod vores velbefindende fordi den udsletter vores historiske og kulturelle identitet.

Globaliseringen har, hvis vi skal tro Beatley, brudt nogle forbindelser til naturen og i det sociale liv, som er helt essentielle for menneskers velbefindende. Disse forbindelser er brudt fordi mennesker i langt ringere omfang end tidligere er knyttet til de steder de bor. For det første drejer det sig om forbindelsen til naturens rytmer og balancer, der er vigtig fordi den opretholder vores viden om produktion af fødevarer herunder om de negative konsekvenser vores adfærd i den forbindelse kan have for miljø og klima. For det andet handler det om forbindelsen mellem generationerne og de forskellige aldersgrupper, der er vigtige fordi den er med til at formidle historiebevidsthed og viden om fortiden til nye generationer. En viden der giver identitet og orienteringssans. Og for det tredje handler det om fællesskaber knyttet til de steder folk bor. Steder gemmer således på historien ligesom steder er en del af naturen. Især det sidste kommer der for tiden mere og mere fokus på. Med begrebet "Nature deficit disorder" har amerikaneren Richard Louv fra en anden vinkel rettet fokus på betydningen af steder. Han har med bogen "Last Child in the Woods – Saving our Children From Nature Deficit Disorder" sat en ny dagsorden når det gælder naturens betydning for børns indlæring og trivsel. Hovedpointerne i bogen er, at jo mere børns verden bliver præget af internet og computere, jo større er behovet for at bruge naturen som compensation og modvægt til den massive sansemæssige påvirkning, som den net-baserede verden medfører. "Nature Deficit

Disorder” skal således ikke ses som en medicinsk diagnose, men som en hypotese om sammenhængen mellem menneskers sundhed og deres kontakt til naturen.

Louv peger på, at naturen har en positiv virkning for vores mentale og fysiske helbred. Louv antyder at stigningen i antallet af sociale, følelsesmæssige og personligheds forstyrrelser, så som ADHD, depression osv. hænger sammen med, at børn gennem de seneste 20-30 år færdes mindre og mindre i naturen. I naturen er sanserne ikke styret, ensrettet og udsat for så massive påvirkninger, som de er bag computerskærmen. I naturen bestemmer individet selv, hvad det vil rette sin opmærksomhed på og der er ikke nogle direkte krav om at gøre bestemte handlinger eller tage stilling til bestemte spørgsmål.

Lægger vi Beatley og Louv sammen, så får vi en efterspørgsel efter det, der gør vores land, vores by eller vores sted til noget kvalitativt andet end andre lande, byer eller steder og vi får en efterspørgsel efter større kontakt til naturen. Hvis vi skal stå os i forhold til de meget stærke kræfter i globaliseringen ja, så handler det ikke kun om at gøre det samme som alle andre bare i større udstrækning. Det handler i lige så høj grad om en forankring til stedet fordi en sådan forankring fører andre typer af tilknytningsforhold med sig, som er med til at give os fysisk og mentalt velbefindende, identitet, øge vores bevidsthed om det, der adskiller os fra andre. Ikke på en nationalistisk eller etnocentrisk måde, men på en måde hvor vores egen selvforståelse er udgangspunkt for at række ud i verden.

Ser vi på de skolepolitiske diskussioner i Danmark igennem de seneste 10-15 år ja, så er det ikke meget, der minder om ovenstående. Diskussionen om små og store skoler er i høj grad en diskussion, hvis kerne handler om økonomi og rationalisering. En rationalisering gennem nedlæggelsen af de skoler, der har et omkostningsniveau pr. elev, som er højere end gennemsnitsomkostningen pr. elev i de enkelte kommuner. Disse skoler er ofte små skoler fordi de er dyrere at drive end store skoler og de er ofte også skoler beliggende udenfor de større byer. Uden hensyntagen til kvalitet, indhold og resultater, har politikere på baggrund økonomiske gennemsnitsberegninger lukket en hel del skoler og bragt endnu flere skolers fremtid i fare. Steder bliver tømt for skoler. Det har der været en ophedet debat om. Nogle har villet bevare de små skoler for at holde liv i lokale fællesskaber. Mens andre har beskyldt ”de lokale” for at forsvare små og dårlige skolers eksistens til skade for fagligt udbytte.

Der er imidlertid ingen der har talt om og bekymret sig over, hvad der synes at være et langt større problem, nemlig at skolerne tømmes for steder og alt det, der hører med til at være forankret på specifikke lokaliteter. En mangel på tilknytning til steder er også ofte forbundet med mangel på tilknytning til andre vigtige forhold.

I Danmark har en kortsigtet økonomisk tænkning været totalt dominerende. Øjeblikmålinger af gennemsnitsudgifter pr elev er meget tungere skyts i den skolepolitiske debat end indsigt i kvalitet, pædagogik, faglighed, trivsel osv. Disse øjeblikmålinger siger i virkeligheden ikke særlig meget om hvad der skaber kvalitet og hvordan man på et operationelt niveau opnår de bedste resultater med undervisningen. Den er et forsøg på at simplificere nogle sammenhænge, der er meget komplekse fordi de handler om hvordan mennesker bedst lærer og udvikler sig såvel fagligt som

socialt og kulturelt og fordi de hviler på, mere eller mindre velbegrundede, ideer om hvad, der gør os konkurrencedygtige i en global sammenhæng. Alle ved at de skoler, som producerer en elev til gennemsnitsprisen, ikke behøver at være gode skoler, når det kommer til indhold, kvalitet og trivsel. Naturligvis har de materielle betingelser indflydelse på hvad, der kan lade sig gøre, men det meste opstår i spændingsfeltet mellem lærere, forældre, børn, skoleledelse og steder!